

1577432

ДОВІДНИК РЕЗЕРВІСТА

Довідник резервіста (далі — Довідник) розроблений у відповідності з вимогами наказів і директив Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України з питань бойової підготовки, з урахуванням практичного досвіду підготовки резервістів під час проведення зборів у військових частинах (підрозділах) Збройних Сил України, які залучаються до Операції об'єднаних сил (раніше — Антитерористичній операції, на території Донецької та Луганської областей) і за участі іноземних інструкторів збройних сил країн — учасників НАТО в підготовці підрозділів Збройних Сил України.

Даний Довідник включає основні питання бойової діяльності та призначений для удосконалення індивідуальної підготовки резервістів під час зборів у військових частинах і підрозділах Збройних Сил України.

ЗМІСТ

	ВСТУП	8
	ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	9
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	10
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	11
1	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	13
1.1	Орієнтовний розрахунок виплат резервістам та військовозобов'язаним ЗС України за участь у навчальних зборах	13
1.2	Порядок звільнення (відрахування) резервістів від проходження навчальних зборів	16
2	ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА	18
2.1	Мета і завдання навчання з тактичної підготовки	18
2.2	Тактика дій	20
2.3	Основи ведення оборонного бою	20
2.3.2	Відділення в оборонному бою	21
2.3.2	Ведення відділенням оборонного бою	23
2.3.3	Особливості оборони вночі	25
2.3.4	Дії відділення в складі бойових груп в обороні	26
2.4	Основи ведення наступального бою взводом (відділенням)	28
2.4.1	Підготовка відділення до наступу	29
2.4.2	Наступ з положення безпосереднього зіткнення з противником	30
2.4.3	Ведення наступу з ходу	33
2.4.4	Особливості наступу вночі	34
2.4.5	Дії відділення в складі бойових груп у наступі	34
2.4.6	Прийоми та способи дій бойових груп на полі бою	35
2.5	Порядок обладнання вогневої позиції в обороні	36
2.6	Спостереження у бою, визначення відстані до цілі, цілевказання та корегування вогню у бою	38
2.7	Прийоми та способи пересування особового складу на полі бою в наступі	43
2.7.1	Переміщення в "двійці"	45
2.7.2	Переміщення в "трійці"	46
2.7.3	Переміщення по одному	49
2.7.4	Переміщення всіх наступаючих	50
2.7.5	Фактор часу	51
2.8	Особливості ведення бою при здійсненні маршу у разі засідки противника	52
2.8.1	Варіанти дій при зустрічі з противником	54
2.9	Особливості виконання завдань в охороні (в секреті, патрулі, блок-посту)	55
2.10	Особливості ведення бою у місті	60
3	ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА	66
3.1	Заходи безпеки під час поводження зі зброєю та боєприпасами	66

	(засобами імітації), проведення стрільб	
3.2	Відповідальність за викрадення, привласнення військовослужбовцем зброї та бойових припасів або інших бойових речовин, заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем	68
3.3	Тактико-технічні характеристики основних зразків озброєння	69
3.4	Можливі затримки, які можуть виникати при стрільбі зі стрілецької зброї та способи їх усунення	73
3.5	Підготовка стрілецької зброї та боєприпасів до бою. Догляд за зброєю	75
3.6	Боєприпаси (набої, постріли)	76
3.7	Перевірка стрілецької зброї та приведення її до нормального бою	78
3.7.1	Перевірка бою стрілецької зброї	78
3.7.2	Приведення зброї до нормального бою	80
3.7.3	Перевірка бою гранатомета ГП-25 та приведення його до нормального бою	81
3.8	Прийоми та правила стрільби	83
3.8.1	Приготування до стрільби з використанням різноманітних укриттів і місцевих предметів	83
3.8.2	Порядок прицілювання. Ведення вогню по декільком цілям. Правила стрільби зі стрілецької зброї	83
3.8.3	Особливості ведення вогню у ночі. Тактико-технічні характеристики засобів спостереження та нічних прицілів	84
4	ПІДГОТОВКА ЗІ ЗВ'ЯЗКУ	87
4.1	Тактико-технічні характеристики основних засобів зв'язку у відділенні – взводі – роті	87
4.2	Використання мобільних телефонів в бойових умовах	88
4.2.1	Правила користування мобільним зв'язком	88
4.2.2	Найпростіші прийоми маскування переговорів	89
4.3	Порядок та правила ведення переговорів	89
4.3.1	Порядок ведення переговорів із використанням засобів зв'язку	89
4.3.2	Правила ведення переговорів по технічним засобам зв'язку	90
4.3.3	Особливості використання для передачі інформації каналів засекреченого зв'язку	91
4.3.4	Відповідальність за порушення законодавства про державну таємницю	92
4.3.5	Безпека зв'язку	92
5	ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ	93
5.1	Способи орієнтування карти	93
5.1.1	Орієнтування карти по лінії місцевості	93
5.1.2	Орієнтування карти за напрямком на орієнтир	94
5.1.3	Орієнтування карти за компасом	94
5.2	Способи визначення точки стояння	95
5.2.1	Визначення точки стояння окомірно за найближчими орієнтирами	95
5.2.2	Визначення точки стояння способом перпендикуляра	95

5.2.3	Визначення точки стояння за створом і лінійним орієнтиром	95
5.2.4	Визначення точки стояння за створом і боковим орієнтиром	96
5.2.5	Визначення точки стояння зворотньою засічкою	96
5.2.6	Визначення точки стояння способом Болотова	97
5.3	Звірення карти з місцевістю	98
5.4	Орієнтування на місцевості без карти	98
5.5	Способи визначення сторін горизонту	98
5.5.1	Компас і користування ним	99
5.5.2	Визначення сторін горизонту компасом	99
5.5.3	Визначення сторін горизонту за Сонцем	100
5.5.4	Визначення сторін горизонту за Сонцем і годинником	101
5.5.5	Визначення сторін горизонту за Місяцем	103
5.5.6	Визначення сторін горизонту за Полярною зіркою	104
5.5.7	Визначення сторін горизонту за різними ознаками місцевих предметів	104
5.6	Вибір та використання орієнтирів	105
5.7	Цілевказівка від орієнтира, за азимутом та дальності до цілі	106
5.8	Способи визначення відстаней на місцевості	107
5.8.1	Визначення відстаней окомірно	107
5.8.2	Вимірювання відстані кроками	108
5.8.3	Визначення відстані за кутовими розмірами предметів	108
5.8.4	Визначення відстані за лінійними розмірами предметів	111
5.8.5	Визначення відстані за співвідношенням швидкості звуку і світла	111
5.8.6	Визначення відстані на слух	112
5.8.7	Визначення відстані побудовою трикутника на місцевості	112
6	ТАКТИЧНА МЕДИЦИНА	113
6.1	Основні принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій	113
6.2	Надання домедичної допомоги в секторі обстрілу (знеболювання, зупинка кровотечі)	114
6.2.1	Переведення пораненого в положення на боці (животі)	114
6.2.2	Зупинка зовнішньої кровотечі з рани шиї	115
6.2.3	Зупинка зовнішньої кровотечі з рани тулуба	115
6.2.4	Зупинка кровотечі з рани верхньої кінцівки (взаємодопомога)	116
6.2.5	Зупинка кровотечі з рани нижньої кінцівки (взаємодопомога)	117
6.2.6	Зупинка кровотечі за допомогою спеціальних джгутів (самопомога)	118
6.2.7	Основні правила накладання джгута	119
6.3	Транспортування (евакуація) пораненого в сектор укриття	119
6.3.1	Транспортування пораненого однією особою в положенні лежачи	119
6.3.2	Транспортування пораненого в положенні стоячи	121
6.3.3	Транспортування пораненого двома особами	121
6.4	Надання допомоги в секторі укриття	122
6.4.1	Первинний огляд пораненого, визначення ознак життя	122
6.4.2	Найбільш характерні ознаки психологічних розладів	123

6.4.3	Проведення серцево-легеневої реанімації	123
6.4.4	Переведення пораненого в стабільне положення	124
6.4.5	Накладання пов'язки на грудну клітку	124
6.4.6	Накладання джгута на кінцівки	125
6.4.7	Накладання пов'язки на голову	125
6.4.8	Накладання пов'язки на живіт	126
6.4.9	Зупинка кровотечі з рани тулуба за допомогою гемостатичних засобів	126
6.4.10	Зупинка кровотечі з рани кінцівки за допомогою спеціальних перев'язувальних пакетів	127
7	ВИЖИВАННЯ СОЛДАТА У РІЗНОМАНІТНИХ УМОВАХ.	129
7.1	Мінна безпека	129
7.1.1	Заходи безпеки в ході виконання завдань в районах з вибухонебезпечними предметами та у разі виявлення вибухонебезпечних предметів	129
7.1.2	Попереджувальні знаки небезпечних районів	130
7.1.3	Демаскуючі ознаки районів, що становлять мінну небезпеку	132
7.1.4	Найбільш імовірні місця встановлення мін, мін-пасток та виявлення вибухонебезпечних предметів	133
7.1.5	Дії підрозділу, що потрапив в заміновану зону	133
7.2	Вибір місця розташування для відпочинку, обладнання нічлігу, встановлення намету (шалашу)	135
7.2.1	Вибір місця розташування для відпочинку	135
7.2.2	Обладнання нічлігу. Встановлення намету	137
7.3	Розведення (добування) вогню, обігрів у зимових умовах	137
7.3.1	Розведення і добування вогню	137
7.3.2	Розведення вогню без сірників	140
7.3.3	Маскування слідів свого перебування	141
7.3.4	Обігрів у зимових умовах	141
7.4	Способи добування води та її знезараження, добування їжі та способи її приготування	144
7.4.1	Засоби добування води	144
7.4.2	Знезараження води	145
7.4.3	Способи добування їжі	147
7.4.4	Способи приготування їжі	149
8	БЕЗПЕКА БОІО	150
8.1	Захист від засобів вогневого ураження противника	150
8.1.1	Розвідувальні ознаки застосування противником реактивних систем залпового вогню	150
8.2	Інженерні заходи захисту	151
8.2.1	Укриття для особового складу	151
8.3	Захист особового складу від ураження стрілецької зброї, гранатометів, ручних осколочних гранат та озброєння бойових машин (танків)	154
8.4	Поради військовослужбовцю по захисту від засобів ураження	154
8.4.1	Захист особового складу від снайперського вогню	155

8.4.2	Поради з протидії вогневому ураженню від снайперського вогню	155
8.5	Способи боротьби з безпілотними літальними апаратами (БПЛА)	156
9	ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ ВНОЧІ	157
9.1	Ведення вогню зі стрілецької зброї вночі	157
9.2	Визначення місця цілі та її характеру за звуками та спалахами пострілів	160
9.3	Особливості дій особового складу вночі	161
9.3.1	Знищення противника прицільним вогнем при освітленні місцевості	161
9.3.2	Стрільба з нічними прицілами	163
9.3.3	Дотримання тиші, прийоми безшумного руху та подолання перешкод вночі	165
10	ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ	167
10.1	Основні терміни і поняття міжнародного гуманітарного права	167
10.2	Заборонені методи і засоби ведення воєнних дій	171
10.3	Пам'ятка військовослужбовця при виконанні обов'язків військової служби та спеціальних (бойових) завдань	172
Додатки:		
1	Обов'язки резервіста	175
2	Журнал контролю виконання основних заходів навчального збору	177
3	Проблемні питання під час проведення навчального збору. Пропозиції щодо удосконалення проведення навчальних зборів	178
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	179